

SZILI ISTVÁN

Karácsonyi hangulatban

December

Aligha kerülhetők ki a decemberhez tartozó közhelyek. Vagyis a gyermekkor Mikulása (az enyém soha sem volt Télapó), a karácsonyi szünet és a karácsony, a szilveszter, az első hó és a télvárás, a disznóölések, az ajándékok beszerzése és várása, a karácsonyfavásár, és ki tudja felsorolni, ezenkívül hány és hányféle mozzanata még e téli hónapnak. A legutolsónak az évben. Minél többet megélt belőlük az ember, a december annál inkább ezekbe az emlék- és gondolatklisébe burkolódik, minden egyedi, sőt egyéni vonását veszítve. Pedig hát milyen a december?

A december egy idő óta álnok. Sem a fény, sem a meleg nem akar benne megfogyatkozni. Javában virít az ibolya a kertemben, a sáfrányok szírom-dárdái már-már kikukucskálnak a fű közül, az őszi esőtől feleledt páfránylevelek sem kunkorodnak fagyosan

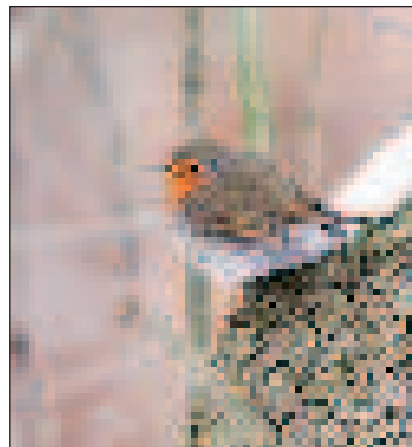
Téli erdő (Kalotás Zsolt felvételei)

össze, sőt a balkáni eredetű ciklámen is bontogatja szirmai. Persze azért bátoritanul, mert ha csak egyet komorul az ég, máris hódara temeti szűrős labdacskáit alá. Téli sétám a tóhoz vezető patak partján már évek óta csupa álmélkodás: kócsagok és szürkegémek osztják fel a folydogáló víz szakaszait, hogy napi betevőjüket megelhelessék. Réges-rég a távoli tengerpart mocsaraiban lenne a helyük, de mintha valaki megsúgta volna nekik, hogy gyengécske lesz a tél, inkább koplalnak,

mintsem, hogy a nagy utat válasszák. A közeli halovány-zsengén zöldellő lucernaföldet is gyakran látogatják: macskákat, baglyokat szégyenítő módon pocokoznak.

Az üzenet mindenesetre elég későn érkezett, mert a gólyák és fecskék – szerencsére – nem értesültek róla. Ki tudja persze, meddig lesz még így... Csak a jégmadár idézi a telet, de az is csak a neve által. Ha néha éjszaka mégis magára zárja a tó jégablakát, a vékonyka takaró gyorsan megadja magát a délelőtti rávillanó napsugaraknak. Ha meg feltámad a déli szél, még zörögni-zajongani sem marad ideje, úgy elolvad. Az ajándékba vásárolt szánkók és korcsolyák, az elővigyázatosságból beszerzett hólapátok mind-mind értelmüket veszített hiabavalóságok. A régi mesék leginkább a tél szépségeiről szólnak, de efféle szépségek, mint amilyenek mostanában mutatkoznak, bizony nem szerepelnek közöttük.

Van persze olyan is, hogyan is ne lenne, akinek ez sem tetszik. Elejtett mondásai szerint hiába utálta régebben szívből a telet, ezt a „se nem tél, se nem tavasz” közbülső állapotot végképp nem szereti. *Azért az a kis hó mégis csak kellene* – mondogatja – *jót tenne az a vetésnek, jó lenne tavaszi-nyári víztartaléknak*. Mondogatja, és teljességgel igaza van. Mondogathatja, de a felhők, hők, hevületek és didergések felett nincs hatalma. Más felett sincs, még ha úgy is képzelte néha napján. Jobb lett volna, ha sohasem képzelte volna úgy. Amiként a kis vörösbegy: neki aligha van erről véleménye, mert a napi gondja egészen más. Ide-oda szaladgál a bokrok között, és ha veszélyre neszel, villámgyorsan besuttyan a buxus örökzöldjébe. Onnan pedig egy fürgé egér szalad ki a fűszálak közt vándorló pókot észrevéve. De miféle egér ez? Csonka farka égnek mered, és rebbenő szárnya van! Mégsem szárnyasegér, hanem csak ökörzem. A vörösbegy és az ökörzem kertem állandó téli lakói. Ők így díjazták, hogy nincs macska a környéken. Meg hát minden más madár is, amelyik régi megszokásból ezt az ingyen konyhát választotta. Etetjük a madarakat, és ez baj. Persze, az is baj, ha nem etetjük. Mert hiába hótlan a határ, hiába hozzáférhető az erdő minden zege-zuga, a legtöbb madár az ember közelségét választotta. Csak a csuszkák meg a harkályok maradtak hűségesekek a fákhöz, zajos is tőlük az erdő! Azt gondolnánk, akad még néhány madár, amit aligha lehetne

Vörösbegy

becsalogatni a kertbe. Most tényleg így van, de hajdan..! Volt rá eset, hogy egy fogoly-csapat landolt étkezési elsősegélyre. Mások meg fácn próbálkozott nálunk a nagy hó elől menekülve. Az arisztokrata varjak nem menekülők, inkább tél-specialisták. Ha úgy gondolják, nekik megfelel egy kint felejtett káposztafej is, de legtöbbször a diófát vizslatják: maradt-e az ágakon mutatóba egy-két szem dió. A meggyvágók a cseresznyefán művelik ugyanezt, és sajnos a rügyeket is ehetőnek tartják. A rigók és csontollúak csapatai alkalmi vendégek, amiként a nyomukban száguldozó karvalyak és kabasólymok is. A verebek a jeladók a veszélyre: hangos hussanással tűnnek el a buxusokban, tartalmatlan zsvajukat néhány percre felfüggesztve. Az öreg parlasi sas csak áthúz a táj fölött, ki tudja, honnan és merre tart. A madarak jönnek-mennek, éjszakai szállásra is betérnek, megengedi nekik a gerlepár, aki már évek óta főbélró a zelnicefán. Így hát nálunk akár enyhe, akár szigorú az idő, *a december a madarak hónapja*. Nincs is nálunk szívderítőbb ekkortájt semmi. A zöldikék és tengelicek a tujabokrok magtermését szüretelik, a cinke-népség inkább az etetőre jár, és szívből irigykedik egymásra, de csak a látszat kedvéért. Mert ha a feketerigó beül az etetőbe, mégis csak össze kell fogniuk, különben éhen maradnának.

Az egyik magába dermedő éjszakán aztán csendesen lehullik a hó, és reggelre eltemeti az ismerős világot. A csoda egészen új, ám ősrégi nevet visel: ő maga a Havas December.